

Novogodišnja poruka Paddyja Ashdowna, visokog predstavnika i posebnog predstavnika Europske unije građanima Bosne i Hercegovine

'NEMOJTE PROPUSTITI ŠANSU ZA EUROPU'

Godina 2003. označila je prekretnicu za budućnost Bosne i Hercegovine. U 2004. godini riskiramo da se ponovno vratimo u prošlost.

Većina međunarodnih promatrača, te mnogi u samoj Bosni i Hercegovini, nisu vjerovali da možemo ostvariti ono što smo ostvarili u 2003. godini. Ali, kao rezultat reformi provedenih ove godine sada ulazimo u novu godinu s dovoljno smjelosti da se nadamo da Bosna i Hercegovina može konačno očekivati stvarnu budućnost unutar Europe i NATO-a.

Dakle, pitanje za sljedeću godinu glasi: hoće li 2004. godina biti godina u kojoj ćemo iskoristiti tu prigodu, ili godina u kojoj ćemo tu prigodu izgubiti?

A odgovor na to pitanje nije u rukama međunarodne zajednice nego u rukama bh. političara i u onome što će oni kao sljedeće uraditi.

Ali prvo da pomenem uspjehe koje smo ostvarili u 2003. godini.

Velike promjene se često ne vide u moru političkih nesuglasica i zbog svakodnevnih dešavanja.

Godinama je svijet gledao na Bosnu i Hercegovinu kao izvor sukoba i nestabilnosti i zemlju koja ovisi od vanjske pomoći i

intervencija međunarodne zajednice.

Ali danas, Bosna i Hercegovina je konačno u situaciji da počne dokazivati da skeptici nisu bili u pravu.

Prije godinu dana, nalazili smo se u teškoj situaciji bez vlade ili jasnog pravca.

Govorili smo mnogo o reformama, ali malo smo na istima radili.

To se promijenilo u 2003. godini.

Prošle godine, Bosna i Hercegovina je dokazala da može provesti reforme i Svijet je to primjetio. Izabrali smo Europu i NATO – i Europa i NATO su odgovorili.

Zakoni o obrani, a sada i zakon kojim se osniva Uprava za indirektno oporezivanje, predstavljaju velika dostignuća, isto toliko značajna koliko i svaka reforma u Poljskoj, Mađarskoj i drugim zemljama dok su se pripremali za priključenje u NATO i Europsku uniju.

Ali, kao što je to bio slučaj u ovim zemljama prije deset godina, Bosna i Hercegovina još uvijek treba preći dug i težak put. Sile nacionalizma, kriminala i korupcije u Bosni i Hercegovini su još uvijek snažne. A volja da se prošlost ostavi iza nas je još uvijek suviše slaba.

Ipak, pravac nam je sada jasno zacrtan, a krajnje odredište je nešto s čime su svi suglasni.

Prema tomu, do kraja sljedeće godine, Bosna i Hercegovina bi mogla postati članicom NATO-vog programa Partnerstvo za mir, a pregovarači iz Bosne i Hercegovine bi se mogli naći u Briselu i pregovarati o integraciji ove zemlje u Europu. I to je ono što građani Bosne i Hercegovine žele, jer su svjesni činjenice da im samo Europa i NATO mogu pružiti sigurnost i boljitak koji traže.

Pitanje za 2004. godinu nije “možemo li to uraditi?” Dokazali

smo da možemo.

Pitanje bi prije trebalo biti sljedeće: “jesu li bh. političari spremni dovoljno predano raditi i odreći se prošlosti u dovoljnoj mjeri da bi to ostvarili?”

U ovom pogledu, znaci koji su se mogli vidjeti u posljednje vrijeme nisu tako dobri.

Kod nekih, utjecaj prošlosti je još uvijek isuviše jak, a opredjeljenje za Europu još uvijek suviše slabo. Ključni uvjeti za naš daljnji napredak ka Europskoj uniji i NATO-u su sada suočeni s opstrukcijama. Ovo bi moglo označiti kraj “europskog sna” Bosne i Hercegovine ukoliko se to nastavi i u 2004. godini.

Ne mogu vam kriti da smatram da se nakon godinu dana uspjeha pred nama još uvijek nalazi trnovit put. Ono što se postiglo u dugim mjesecima reformi u tijeku 2003. godine može se izgubiti u nekoliko tjedana opstrukcionizma početkom 2004. godine.

Stoga trebamo pazimo.

Oni koji podupiru snažnu i učinkovitu državu trebaju biti oprezni da ne svedu veliki san za Bosnu i Hercegovinu, cjelovitu i slobodnu na putu ka Europi, na puko održanje mini Bosne i Hercegovine nad kojom mogu ostvarivati političku kontrolu.

Oni koji se pozivaju na zaštitu Daytonskog mirovnog sporazuma za očuvanje nadležnosti njihovih entiteta trebaju paziti da ne miniraju ovaj sporazum time što sami postaju osnovna prepreka za razvoj Daytonске države.

Oni koji će imati veliku korist od međunarodnih ulaganja usmjerenih u jedinstvenu snažnu ekonomiju trebaju paziti da ne rekreiraju paralelne strukture iz prošlosti, koje su neprijatelj jedinstvenom ekonomskom prostoru i koje podrivaju djelotvornost vlasti na koju se snažna ekonomija oslanja.

Uzmimo na primjer reformu obavještajne službe. Ukoliko neki u RS odbijaju pokazati spremnost za profesionalizaciju naših sigurnosnih službi svijet će doći do zaključka da Bosna i Hercegovina nije ozbiljna u globalnoj borbi protiv terorizma i da joj se ne može vjerovati. Time će svaki građanin biti doveden u veću opasnost, reforma od ključnog značaja za priključenje Europi će propasti, a svaki izgled za uspostavu bezviznog režima za građane bit će uništena. To je visoka cijena za očuvanje dva trula obavještajna sustava koji više vremena provode špijunirajući građane no štiteći ih.

U međuvremenu, oni koji tradicionalno tvrde da su za potporu izgradnji države Bosne i Hercegovine sada izgleda djeluju na način kojim će minirati stvaranje suvremenih neovisnih državnih institucija.

To smo nedavno vidjeli prigodom provođenja reformi za uspostavu – i to po prvi puta u povijesti Bosne i Hercegovine – neovisnog i učinkovitog pravosudnog sustava koji je oslobođen od političkog utjecaja. Ako Bosna i Hercegovina to ne učini neće se moći pridružiti Europi – jednostavno tako. Dopustite mi da budem jasan. Zadovoljan sam činjenicom što se rad Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća, iako je tek u svojoj rani fazi, odvija kako treba, te sam uvjeren da će konačni ishod biti takav da će u potpunosti odražavati multietnički karakter Bosne i Hercegovine. Ali ako kod drugih postoji, kako oni smatraju, legitimna zabrinutost u svezi s ovim, postoji ispravan način i postoji pogrešan način da se ta zabrinutost iskaže. Ispravan način za to je putem Ustavnog suda. Pogrešan način je da se to uradi pomoću politike i stjecanja političkih poena u medijima. Ako politički čelnici u Bosni i Hercegovini ne mogu prihvatiti da su prošli stari dani, kada su političari kontrolirali policiju i sudstvo, oni onda odbijaju prihvatiti europske standarde i dovode budućnost ove zemlje u opasnost.

Jasno je da će, kao ključni dio procesa europskih integracija, Bosna i Hercegovina također morati stvoriti odgovarajuće

policijske snage na državnoj razini koje će se moći boriti protiv međunarodnog, međuentitetskog i složenih oblika organiziranog kriminala. Pa ipak i ovdje uski politički interesi blokiraju reforme koje su ključ za vladavinu prava, koje su od suštinskog značaja za Europu i koje predstavljaju širi interes svakog građanina u Bosni i Hercegovini.

Prema tome, samo pratite šta se događa.

Ove reforme – odnosno osnivanje jedinstvene Obavještajne i sigurnosne agencije, jedinstvenog neovisnog Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća i osnaženog policijskog tijela na državnoj razini (SIPA) – zajedno sa zadaćom osnivanja jedinstvene gradske uprave zasnovane na zajamčenoj podjeli vlasti u Mostaru – predstavljaju ključne prve zadaće u 2004. godini.

Ako nastavimo s neispunjavanjem ovih zadaća onda će se vrata ka Europi i NATO savezu, koja smo uspjeli otvoriti u 2003. godini, ponovno zalupiti pred nama u 2004. godini.

Mi ćemo naravno nastaviti raditi dalje na postizanju ekonomske stabilnosti i otvaranju novih radnih mjesta pri čemu fokus mora biti na jedinstvenoj ekonomiji povezanoj s regionalnim institucijama.

Tijekom 2003. godine iznenadili smo svijet sa 10 mjeseci provođenja stvarnih reformi, a onda smo godinu okončali sa dva mjeseca dobro poznatog starog opstrukcionizma.

Možemo li se u 2004. godini vratiti reformama? Uskoro ćemo to znati.

Ako možemo, onda su nam prilike naklonjene.

Ako ne možemo, onda će prošlost još jednom postati naš neprijatelj.

Izbor između ove dvije prethodno navedene stvari je u rukama onih koji ga moraju napraviti ukoliko se želimo pridružiti Europi. Ne u rukama OHR-a i međunarodne zajednice, već u

rukama političkih stranaka u Bosni i Hercegovini.